

Гусенко О.С.
старший викладач,
Одеський національний економічний університет
Ліжанкова О.В.
студентка,
Одеський національний економічний університет

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-448-4-4>

СУЧАСНИЙ СТАН ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО КУРСУ

Європейський зелений курс (ЄЗК) є амбітною ініціативою Європейського Союзу (ЄС), метою якої є перехід до кліматично нейтральної економіки до 2050 року. Україна, яка заявила про європейський вектор свого розвитку, активно долучається до цього процесу, адаптуючи власне законодавство, економіку та інфраструктуру до стандартів ЄЗК.

Україна офіційно приєдналася до Європейського зеленого курсу у 2020 році [1], підписавши меморандум про співпрацю з ЄС у сфері екологічної трансформації. У межах цієї ініціативи Україна взяла на себе зобов'язання досягти скорочення викидів парникових газів на 65% до 2030 року порівняно з рівнем 1990 року [2]. На сьогодні цей показник становить близько 290 млн. тонн CO₂, що значно менше порівняно з рівнем 1990 року (близько 900 млн. тонн). Важливим кроком стало ухвалення оновленого Національно визначеного внеску (НВВ) до Паризької угоди у 2021 році [3].

Для досягнення цілей ЄЗК Україна співпрацює з ЄС у таких напрямках, як енергетична трансформація, декарбонізація промисловості, сталий розвиток сільського господарства, збереження біорізноманіття та циркулярна економіка.

Одним із ключових аспектів інтеграції України до ЄЗК є розвиток відновлюваної енергетики (ВДЕ). За даними Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України, частка ВДЕ в загальному енергобалансі країни у 2023 році становила 20,3% [4]. Для порівняння, середній показник у країнах ЄС сягає 21,8%. Отже, Україна демонструє швидке зростання у цьому напрямку. Зокрема, за останні п'ять років потужності сонячних електростанцій зросли в 2,5 раза, а вітрових – удвічі, не зважаючи на знаходження деяких потужностей у тимчасовій окупації та часткову втрату внаслідок російської агресії.

У 2023 році Україна також продовжувала інтеграцію своєї енергосистеми з Європейською мережею операторів систем передачі електроенергії (ENTSO-E). Це дозволило країні експортувати до ЄС

«зелену» електроенергію, що важливо для розвитку відновлюваних джерел енергії та залучення інвестицій.

Українська промисловість, яка є однією з найбільших джерел викидів парникових газів, поступово переходить на низьковуглецеві технології. У 2023 році ЄС виділив Україні 50 млн. євро на підтримку проектів декарбонізації у сфері металургії, цементного виробництва та хімічної промисловості [5]. Завдяки цьому низка підприємств почала впроваджувати технології уловлювання та зберігання вуглецю.

Наразі особлива увага приділяється підготовці до впровадження механізму вуглецевого коригування імпорту (СВАМ), який почне діяти в ЄС з 2026 року. Це стимулює українські компанії знижувати вуглецевий слід своєї продукції, щоб зберегти доступ до європейських ринків.

Сільське господарство України також поступово адаптується до стандартів ЄЗК. У 2023 році площа земель під органічним виробництвом становила 460 тис. га, що дорівнює близько 1% від усієї сільськогосподарської площі країни. Для порівняння, середній показник у країнах ЄС сягає 8% [5].

Серед пріоритетів – зменшення використання пестицидів та добрив, перехід на сталий обіг земель і відновлення деградованих екосистем. Важливим напрямком є адаптація агровиробництва до змін клімату, особливо в південних регіонах України, які потерпають від посух.

Транспорт є однією з найбільш енергомістких галузей, і його модернізація є важливою частиною інтеграції України до ЄЗК. У 2023 році кількість електромобілів в Україні зросла на 45% порівняно з попереднім роком, перевищивши 50 тисяч одиниць. Також реалізуються проекти зі створення зарядної інфраструктури, особливо в міських агломераціях. У рамках Національної транспортної стратегії до 2030 року Україна планує скоротити викиди парникових газів у транспортній сфері на 30% [5]. Це включає розвиток громадського транспорту, залізничної інфраструктури та перехід до використання альтернативних видів палива.

Однак, попри наявність певних успіхів на шляху до інтеграції до ЄЗК, Україна стикається з низкою викликів у реалізації його цілей. Основними з них є:

- Фінансування. Більшість проектів потребують значних інвестицій, яких бракує через обмеженість державного бюджету та вплив війни.
- Військова агресія РФ. Війна завдала значної шкоди екологічним системам країни. За оцінками Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів, близько 3 млн. га лісу постраждали від бойових дій.
- Застаріла інфраструктура. Багато об'єктів енергетики, промисловості та транспорту потребують модернізації для відповідності стандартам ЄС.

Однак, інтеграція до ЄЗК відкриває для України значні можливості. Зокрема, це доступ до європейських ринків, розвиток «зеленої» економіки, створення нових робочих місць і покращення якості життя. Важливим фактором успіху є подальша підтримка з боку ЄС, яка включає фінансування, передачу технологій та консультативну допомогу.

У разі успішного впровадження реформ Україна може стати важливим партнером ЄС у досягненні кліматичних цілей та прикладом для інших країн, які прагнуть інтегруватися до Європейського зеленого курсу.

Список використаних джерел:

1. Європейський Зелений Курс. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/galuzeve-spivotnictvo/klimat-yevropejska-zelena-ugoda> (дата звернення: 05.12.2024)
2. Україна виконала міжнародні зобов'язання щодо запобігання зміні клімату на початок 2022 року. URL: <http://www.gp.gov.ua/PressCenter/News/?id=1406> (дата звернення: 06.12.2024)
3. Національно-визначений внесок України. URL: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/naprjamky/zmina-klimatu/pom-yakshennya-zminy-klimatu/natsionalno-vyznachenyj-vnesok-ukrayiny/> (дата звернення: 06.12.2024)
4. Зростання до 27%. Що саме пропонує план «зеленої» енергетики України до 2030 року. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/zrostantna-27-shcho-same-proponue-plan-zelenoyi-1724000519.html> (дата звернення: 07.12.2024)
5. Україна та Європейський зелений курс. Річний моніторинговий звіт 2023. URL: <https://dixigroup.org/analytic/ukrayina-ta-yevropejskyj-zelenyj-kurs-richnyj-monitoringovyj-zvit-2023/> (дата звернення: 07.12.2024)